

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Vidéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:

LÁSZLÓ JÓZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275

TOLLHEGYEN.

— szeptember 19.

(Az elmaradt Trebinyei ut.) Az osztrák császár 6 felsége nem megy Bosznia-ába. Ez így rövidesen, minden előzmény nélkül nem is jelent semmit se. Hiszen az osztrák császár 6 felsége nem megy Theheránba se, Zambazibe se, meg a Kongó államokba se. Arról tehát nincsen mit írni hogy hova nem megy — és tanulságokat sem levonni. Megy Ischl ba- Schönbrunnba, Pencing Hincingbe és más ilyen szép üdülő helyekre. Erről kell elmélkedni. Hanem mikor valahova akarna menni és még sem mehet: ilyenkor elmélkedni is lehet. Az osztrák császár 6 felsége t. i. úgy géralta magát, mint Bosznia és Hercegovina ura. Holott csak a török szultán 6 felségének alávetette — szuverénje — ezeken a földeken. És mikor a szultán 6 felsége tudomásra hozta, hogy egyébnek, mint egyszerű szuverénnek (mint például a bolgár fejedelmet) nem tekinti: a császár 6 felsége az utat lefújta. Lám, ha véletlenül inkább lenne magyar király, mint osztrák császár, — szépen visszaüzenhette volna:

„Kedves testvér, mikor a magyar királyok Bosznia urai voltak (lásd Nagy Lajos), akkor ti még jóformán Európába se tettétek a lábokat. Ha Boszniára nézvést szuverén valaki, az a valaki csak te lehetsz, kedves testvér, akinek elődei a magyar király szerződéses jogán szerzett Boszniát fegyver jogán vették magukhoz s csak ezen a jogon bírtad te is mindaddig, míg én a fegyver jogán szerződéses jogomat érvénybe ujra visszalyeztem. Bosznia tehát nemesak a fegyver jogán az enyém, de ősi magyar királyi jogomnál fogva is . . .”

. . . Dehát ez csak a magyar király üzenhette volna és nem az osztrák császár. És inkább akarunk lefujt, visszavonuló, örökké hátráló, alattomban dohogó osztrák császár lenni, mint egy dicsőségesen előre haladó magyar király. Inkább egy — ab ovo — kitessékelt, megalázott szuverén osztrák császár, mint egy előre nyomuló hatalmas, szuverén magyar király. Ialás dolga. De ezt a megalázást legalább mégsem a magyar király kepte.

(Ad notam: Bosznia) Valaha, régen magyar publicista mondta, hogy a magyar kormányzat olyanformán dolgozik, hogy a szögletes lyukakba kerek és a kerek lyukakba szögletes csapat ver. Ennélfogva minden hordója csorog. Ez a hasonlat sohasem volt szemléltetőbb, mint ez idő szerint. Ahol a politikát kellene előtérbe vinni: jogérzetről beszélnek. Ahol jogot kellene osztogatni: ott politikát csinálunk. Horvátországban a „jogok igényé(?)”-ről beszélünk s ez alapon akarjuk ovvel az országrészszel viszonyunkat rendezni.

Holott politikát, negyszabásu politikát kellene bevinni, — nem holmi elvont jogból- osekedés alapján vasutakat adni ennek a tartománynak s odadobni neki egyetlen dőli szövetségünket, az olasz Fiumét. Megengedik, hogy ez olasz sziget fölött összecsapjon a szláv tenger, ami aztán úgy lesöpri onnan a magyar trikolort, hogy nyoma se marad. Itt politika helyett jogot (!) szolgáltatnak. Az ilyen, kérsim, nem igazságoknak szokták nevezni, de ostobaságnak. Boszniaiban pedig a nem tulságosan magas szárnyalásu és szük látókörű bürokrata Kállay óta valami politikai tojástancot tárnak, hogy a bosnyák szlávot nyerjék meg a monarchiának, ekül Szerbia és Montenegró közé. E miatt eltöltik az országot kétes ajaca-intézetek, barátok s a katolizálásnak minden többé kevésbbé kipróbált rendszerü intézményeivel. Horvát-ország pedig kacag. Csak legyen pápista, Bosznia, Horvátország úgy is az, Dalmácia is az. Tehát mintegy 180—200 ezer négyyszög km. terület. Csupa öröm lesz ekkora területből a legnagyobb katolikus szláv államot összeforrasztani. Hogy aztán a megyarságnak mi-féle gyönyörűsége lesz abban, hogy nem gyöngye gödög keleti de erőteljes római katolikus szláv állam lesz a kétes ellenfele: nehéz elképzelni. Ha nem lettek volna ilyen politikusok, csak jogot szolgáltatott volna Boszniaiban: akkor kisöporiek volna Boszniaiból minden barátot, apácát, keletit, katolikusot egyaránt s a török elemet, a mohamedánizmust erősítették volna meg s emelték volna kulturális nivóra. Bosznia egy török reneszánsz állam csirája lehetett volna s az esetben, igenis, ék a szláv tövisek közt. Ez a töröknek szolgáltatott igazság egyuttal jó politika is lett volna. Dehát ha mindig összecserélik a szögletes és gömbölyü csapat! Mindent épen odadugnak, ahova nem kellene. Ezért kaptunk annyit az orrunkra.

(A komplexum) A kiegyezés egész komplexumát ujból rendezni óhajja az osztrák kormány. 67-ben volt az utolsó generális rendezkedés. Az erőviszonyok akkor úgy állottak, hogy egy katonailag tonkrevert, pénzügyileg teljesen megrendült osztrák állam alkudozott egy erejében és önrzetében neki lendülni kezdő magyar állammal. Még hozzá a magyar állammal akkoriban volt egy Deák Ferenc is — és egy negativitásában is óriási erőt képviselő Kossuth Lajos. Most? Egy magyar véren fölhizott, brüszk és husos polipkarcokat nyújtó osztrák állam áll szemben egy lebüvölt, sgyon alázott, gerinetelen Magyarországgal szemben, melynek se Deákja, se Kossutja, se Erzsébet királynéja, de sőt a 67 es idők békülékeny szellemü fejedelme sincs. Ellenség köröskörül annál több. Karök közé ékelve, a mellünkre térdelpelve követel uj kiegyezést Ausztria S az osztrák csá-

szár fog majd itélmi, ha nem állunk kötélnek. É: kormányunk mégis beugrik ilyen véghe- tetlen nyomorult körülmények között az uj kiegyezés latolgatásába. Mint a leigézett kolibri, úgy esünk a kigyó szájába . . . És mindez a 48-as függetlenségi párt abszolút többségre jutásának első évében. Amikor be- léptünk a legvérmesebb reménységek tengerébe Hogy is mondják egy francia operettben? . . . A hős elmeséli kalandjait:

— Tudjátok, az irtózatossivatagból végre elfáradva egy óázisba léptem.

Hősnő: Mibe léptél?

Szinpadi hallgatók (a hőshöz szaladnak, nézegetik és törülgetik a csizmáját).

A 48 as óázist nem lenne szabad így szinpadra vinni.

Radius.

Ijusi előadások.

Irta: dr Matolcsy László.

— szeptember 19.

Hatalmas, mélyreható gondolatok rajzanak agyamban ennek a két szónak leírásánál, amelyek arra vonatkoznak, hogy mily szegényesen, hidegen és üresen nevelik iskoláink a gyermekeket. Nincs arról szó, hogy az iskolák meg ne raknak tudománnyal növendékeiket, gondoskodnak arról a jól kidolgozott és jól megtömtött tantervek, amelyek még a szülők előtt is, de a tanítók előtt is a tulhajtás, a tulkövetelés és megeröltetés rémeit idézik elő. Ezen tantervek jék arra, hogy a kenyérkereset ádá harcába körutazási jegyet szerezzon, váltson a gyermek s élvezze az élet keserúségeit s idegesedjék bele s fásuljék bele, érezze az élet lokomtivjának erős szénbüzét, de vajmi keveset gondolnak azzal, hogy kitekintve az ablakon, lássa meg, vegye észre, szemlélje figyelemmel s élvezze is a szép tájakat, amelyek szeméi elé tárulnak. Ez hiányzik a mi iskolai nevelésünkből, a törölmetszett, egészséges és felderítő, ideget erősítő életörömöknek megismertetésére. Ez pedig csakis az esztétikai és etikai irányzatnak bővebb és mélyrehatóbb behozatálával érjük el.

Itt három tényező tárul elénk mint ily irányu nevelési tényező. Az első, az igazi, az örök, az utólérhetetlen a természet. De vajjon melyik iskola ez, akár az elemi iskolákat veszem, akár a középiskolákat, amelyek ebből az örök forrásból merítették s meríteni engedni növendékeit. Elemi iskoláink megelégszenek, ha egy iskolai sátoros ün- nep alkalmával kiviszik a gyermekeket az erdőbe majálisra, de hol a híre annak, hogy csak egyetlen egyszer ki-

vezetnék osztályukat, hogy azok lássák ősszel az erdő édes, leigézó hangulatot, hogy felhívják figyelmüket s megszerettségük velük azt a képet, amely eléjük tárul, hogy a gyermekek azt élvezni is tudják. Tudom, oly messze jövő zenéje ez, hogy most még mosolyognak rajta. Egyik iskolánk megelőző növendékei számára azon esztétikai (?) és etikai (?) élvezettel, amit a vásár nyújt nekik s végig sétálnak a sátrak és bódék előtt. A középiskolai értesítők is szólnak tudományos kirándulásokról, néha ki mennek a vidékre is, történelmi, természetrajzi kirándulásokra, de melyiket vezette a rajztanár csupán a természet szépségeinek közvetlen tapasztalatára, élvezésére, megértésére?

A második tényező e téren: a remekmű akár vásznon, akár kőben, márványban, vagy ércben. Ezekben azonban városunk szegény. Egy-két kép a városi muzeumban, egy pár remekmű az ős kollégium könyvtárában és a Csokonai-, Petőfi-szobor. De vajjon hány iskola járul oda hivatalosan, melyik vezeti oda osztályait előre feljött érdeklődéssel? Oh, erről vajmi keveset regélhet Csokonai és Petőfi néma ajka, nagyon keveset beszélhet ez anyakönyvtár látogatási naplója. Még leginkább látogatásnak örvendenek városunk tálatai. Azoknak némi hatást tulajdoníthatunk, de oda is inkább becsületből, hazai ipar és művészet támogatásából viszik az iskolák növendékeit. Azoknak fogalmuk sincs, hogy mit kell nézniök, hajtják őket, ők be fizetik a garast és sietnek onnan ki, mert nincs bennük az érzék, ami lekösse őket s figyelmüket sem hívta fel senki a kínálkozó műelvezetre. S hogy így van, csak egy példát: Egyszerre volt a tárlaton két iskola. Egyik helybeli, a másik vidéki; hogy az melyik volt, hogy ez Bőszörményből, vagy

Nánásról jött-e, ez nem nyom a latban. De míg a helybeli iskola növendékei zajongtak, lármáztak, egymás haja, lába, háta iránt érdeklődtek, futkosván képtől képhez s botránkoztatták a tárlatban elmerülő közönséget, addig a vidéki tanulók szép csendesen mentek egyik képtől a másikhoz s figyelmesen hallgatták tanáruk előadását s nem egynekült az arcán az az eltagadhatatlan vonás, amely a lelki gyönyörködésnek élő tanubizonyossága.

A harmadik tényező volna a színház. De csak volna. Mert a gyermekeket színházba vinni ma, midőn az igazgató darabjai mind kasszadaraboknak vannak megválogatva, igazán morész, vagy legalább is felesleges és semmiesetre sem esztétikai vagy etikai nevelési cél megerősítésére szolgáló fáradság, kísérlet volna. És hogy ezek a darabok nem mindig az irodalmi érték, az esztétikai hatás, az etikai és erkölcsi fenség szempontja alá esnek, bizonyítják a közönség, néha a színházi bizottság kifakadásai, s egyszer másszor még a darabnak színpadi betiltása is. Mert a közönség — s ez nem a direktor hibája — nem telkesedik a klasszikus és nevelési szemléltetés szempontjából értékes darabok iránt. Már pedig az iskolák csak is ilyen darabokba vihetik el, mint iskola — növendékeiket; de azt sem este tehetnék. A vásárnap délután darabokat sem érheti e tekinteten jobb bírálat. Nem szolgálhatnak ebből a szempontból az igazgatónak a mult ciklusban megkísérelt drámai irodalomtörténeti szárnypróbálgatásai sem mert az eseli előadások keretében a nevelő, s az ifjúság tömegének esztétikai érzését nevelő szempontok nem érvényesülhetnek. *Egyáltalán ifjúsági előadásokra van szükségünk.*

Birjuk-e tekintetben Zilahy igazgató ígéretét, de félünk, hogy ez is csak ígéret marad. Azonban a város polgársága és társadalma, a mely évi átalány és színházi helyáras alakjában annyit áldoz az igazgató egyéni és reális boldogulására, méltán elvárhatja, hogy ezen ideális cél megvalósításánál az igazgatóban ígéretét beváltó férfira találjon. S ha nem is ígerte volna meg, az ifjúság nevelésének, esztétikai és etikai érzésének e hatalmas tényezője, fejlesztője a színház nem heverhet parlagon, s Debrecezen szülői megtalálhatják a módot arra, hogy ez

a tényező is érvényesülhessen gyermekeik nevelődésénél. S én nem hiszem, nem akarom binni, hogyha Debrecezen apái és anyái ezt komolyan akarják, Zilahy igazgató ur s tekintetben a rideg visszautasítás talajára állna, hisz anyagi tekintetben sem teljesen elveszett vállalkozás volna ez reá nézve.

Most, mielőtt új színházi időszakra nyílnak meg a színház kapui, alkalmasnak vélem ez eszméket felvetni, hogy gondolkozzanak a kérdésen az illetékes tényezők, a színházi és iskolai igazgatók, a színészeti bizottság, s a szülők, s találjanak módot, hogy Debrecezen hatalmas ifjúsági tábora előtt is nyiljanak meg ezek a kapuk s táruljon fel a színpad majd eléggé nem hangulyozható, éltsébe hívó, nevelői, esztétikai és etikai behatással.

Politikai hírek.

A kiegyezési tárgyalások. Bősöből táviratozzák: A kiegyezési kérdések tárgyalására hivatott két szakbizottság ma délután 4 órakor folytatja tanácskozásait. Ma már megállapítható, hogy ezuttal még harmadik ülés is lesz, úgy, hogy a magyar szakbizottság tagjai csak pénteken fognak Budapestre visszatérhetni. A szakbizottságok további tanácskozása alkalmasint Budapesten lesz.

A politikai helyzet.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, szept. 19.

A kiegyezés kérdése van most előtérben. Tegnap megkezdődtek a tárgyalások a két állam megbízottai között. A bécsi sajtó nagy részletességgel ír a gazdasági tárgyalásokról, bár mindkét fél megbízottai a legszigorubb titoktartást fogadták. Éppen ezért a közlemények alapján tartózkodni kell a végleges véleménymondástól s azt fenn kell tartani akkorra, amikor majd teljes tájékozást nyerhetünk a dolgok állásáról.

A mi a magyar álláspontot illeti, az ismeretes volt eddig is, de különösen Andrássy Gyula gróf nagyfentosságú kassai kijelentései teljesen megvilágították a helyzetet. Bizonyos

ÉJSZAKA.

Írta: Pogány Béla.

Későn éjszaka, már túl az éjfélen jött Juliska néni, akitől mindnyájan féltünk. Csendben, lopva surrant át a gyermekszobán, s csak Janosinak, aki látásán iszonyúan elkezdett sírni, dugott a paplana alá három darab szentjánoskenyeret. Azután be ment a harmadik szobába, ahonnan rézesen, szivszaggatóan hallatszott ki a mamánk sírása. Az ócska ajándék azonban nem tévesztette el hatását: cudarul összeverekedtünk rajta. Ott hamperegünk a szoba közepén mind az öten, tüve-harapva egymást. A szentjánoskenyér a dulakodásban nyomtalanul eltűnt; Zsiga bácsi, a Juliska néni ura, pedig kijött a zsvajra és megvert bennünket.

Többé pisszeni sem mertünk. Bebujtunk a takaró alá s ott tanakodtunk, hová lehetett a Juliska néni szentjános kenyere. Gyuszi eltűszentette magát, mint aki a revetését nyomja el és egyszeribe feléje trányuit a sanda gyanu: ő kerítette meg. Néni estünk volna, hogy megmozdozuk; de nem lehetett, mert a Zsiga bácsi még mindig ott simogatta hosszú, fehér szakállát az éjjeli méces mellett és a gyér világosságánál egy kis könyvből lapozgatót. Közben megnevedesdtek a szemei.

A Bandi elnyekenette magát, amikor János oldalba taszította a hüvelykujjával: — Zsiga bácsi sir, — szúta.

Sainte nevetni való kedvünk támadt volna a Zsiga bácsi furcsa kesergésén; de ebben a pillanatban kirohant a mamánk, a

mi édes, jó mamánk, szertezilált hajjal, jajveszékelő szóval s egymásután ölébe kapott meg lett bennünket. Közben agyoncsókolta az arcunkat és könyeivel nedvesítette meg a párnáinkat is. Mikor Margitához, a legkisebbhez ért, azt is fölkapta, magához szorította és fildolva mondta:

— Elvizelek magammal... El... el drágám...

Fölszakított a ajtót és kirohant Margittal a karján Kint a konyhában hallottuk, amint elsikoltotta magát Veronka a kis cselédleány is ijedt futásában ledöntött egy cserép edényt. Zsiga bácsi pedig a zsebébe tette a kis jegyzőkönyvet, dörögött magába s utána szót a mamánknak:

— Mati te!

Hába. Lassu, csoszogó léptekkel indult azután kifelé. A konyha szabálytalan kocka kövein meg-megakadtak nehézkes csizmái, s ilyenkor még inkább szaporázta lépteit. Még Juliska néni lebbent át a szobán öreges futással, aztán csend lett, borzasztó csend annak is. aki nem tudta, hogy mit jelent.

Az udvarról csak a Néró rémes vonítása hallatszott be. Majd panaszos síró jajgatása szelte át a levegőt. Valaki megütötte, hogy hallgasson el. Nagyon vakkantott és eltakarodott.

Mi moscni sem mertünk. Nem mertük letörölni az arcunkról a mamánk könnyeit. Pisszenés nélkül gubbesztottunk, végre is Gyuszi szólalt meg suttogó hangon:

— Az édes mamánk megőrült...

— Mi az Gyuszi? — szepegte a kis Bandi.

Senki sem felelt. Erzsike, a Juliska néni sánta lánya, jött a belső szobából. Ő sokat szokott velünk játszani, bátran mertünk hozzá szólni. Megint Bandi kezdte:

— Erzsike néni! Miért örült meg az édes mamánk?

Hallgass, Bandi. Ugyan már hogy... hogy szeregne sírni. Akkor hozták vissza a mamát. Zsiga bácsi vezette. Még mindig könyezett, de hangtalanul. A fejét lecsüggesztve a földet nézte és a szétborított haját idegesen igazgatta. Atvonszólták a szobákon, be oda, ahonnan az előbb félve, jajgatva menekült. Ott hallottuk, amint lezuhant a földre. A Juliska néni, Zsiga bácsi és az Erzsike segítségére siettek. Én kimásztam az ágyból s a nyitva felejtett ajtón kíváncsian kukucskáltam be. A padlón véletlenül találtam egy darab szentjános kenyeret a Janosiéból. Előbb megörültem neki a diadalmasan akartam visszarohanni az ágyba, de ebben a pillanatban megint hallottam még kinzóbban sírni a mamát:

— Miért tetted... miért tetted?...

Én tudom, — miért... — rikácsolta Zsiga bácsi izgalomtól zavaros hangon.

— Én tudom, — ismételte.

A mamánk mintha észretért volna, ki egyenesedett és parancsolóan nézett az öreg urra, majd meg a dívánra tekintett, ahol az édes apánk aludt, mélyen, iszonyu mélyen, úgy, hogy milderre a szörnyű zajra nem ébredt föl. Kezébe azt a kis puskát szorongatta, amelyikkel agyonlőtte az Enessayék főbőr kutyáját, a Blekket, amelyik mindig a mi csirkéiket dözsmálta.

az, hogy a gazdasági tárgyalások során a magyar állam megbízottai lehetőleg arra törekednek, hogy az eddigi vámszövetség helyett vámszerződés alapján hozzák létre a megegyezést.

Sikerül-e ez vagy sem — azt nem tudni, de a felől egészen bizonyosak lehetünk, hogy a Széll-Körber-féle kiegyezésnél kisebb, kevesebben a mostani magyar kormány semmi esetre sem fog kötni. Ezt már azért tehetné a kormány, mert hiszen teljesen tisztában van azzal, hogy ilyesmire nem is kapna többséget a magyar parlamentben.

A függetlenségi pártban tegnap este sok szó esett erről a kérdéssel és már ott is a fentebbihez hasonló fejtegetések hangzottak el.

Kovács Ernő tegnap azt a hírt hozta a függetlenségi pártba, hogy a nemzetiségiek, de különösen a tótok és szerbek mindent elkövetnek, hogy elroantsák a cseh-magyar barátságot, melyet oly nagy fáradság árán tudtunk csak létrehozni. Hír szerint Hodzsa Milán tót képviselő ez ügyben Bécsben is járt és onnan Prágába utazott.

E hír hallatára több függetlenségi képviselő vállalkozott arra, hogy érintkezésbe lép a cseh vezető férfiakkal és ellensúlyozni fogják Hodzsának minden törekvését.

Gróf Tisza István szereplése.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, szeptember 19.

Előre lehetett látni, hogy Tisza István gróf nem fog sokáig megelégedni a csöndes companista szerepével és amint teheti, életjelt fog magáról adni. Ha pedig megszólal, az nem lesz egyéb, mint — bókolás és felajánkozás Ausztriának.

Ezt az alkalmat meg is találta Tisza gróf Biharvármegye mai közgyűlésén.

Tárgyalták ugyanis Nagyszalonta kölesönügyét. Arany János szülővárosa ugyanis 24.000 ezer koronás kölesönt

szándékozik felvenni. A város képviselő testülete ugy határozott, hogy a kölcsönt az osztrák-magyarbankból fogja felvenni.

A vármegyei közgyűlésen *Hegyessi Márton*, a volt szabadelpárt alelnöke azt a hazafias indítványt tette, hogy a kölcsönt valamely hazai pénzintézetnél vegyék fel és a város ily értelemben utasítsák.

Ezután következett a nagy pillanat: gróf *Tisza István* felszólalása.

A volt miniszterelnök ellenezte *Hegyessi Márton* indítványát. Régi módszere értelmében hangsúlyozta, hogy nem kell mindenből politikai tőkét kivácsolni. Ime, oly osztrák iparcikket is bojkottáltak nagy megdöbbenéssel. A szóban levő kölcsönt akár külföldi pénzintézetektől is felvehetjük, csak előnyös legyen.

Ha pedig *Tisza István* gróf bebizonyította, mennyire hü önmagához, nem maradt e tekintetben mögötte Biharvármegye, ez a mindenkor telivér Tiszaista fészék. Száznyolcvan szóval egy ellen mondták ki, hogy a kölcsön külföldi pénzintézetnél köteendő meg.

Tisza fellépése különben egészen érthető, teljesen lélektani. Nincs mit veszteni, de azt hiszi, hogy a hatalmat visszanyerheti. Bizonyosra veszi, hogy a kiegyezési tárgyalásokon vagy az osztrák, vagy a magyar kormány bukik el. Ez utolsó esetben reményli, hogy minél nagyobb hazafiatlanságot tanusít, minél több több az osztrákoknak kedves nyilatkozatot produkál, annál inkább felejtik neki szörnyű baklövéseit, annál biztosabban kerül kezébe újra a hatalma.

Lehet, hogy nem is rossz a számítása, majd megváltik, milyen kamatokat hoz neki — a szalontai kölesön.

A jog- és pénzügyi bizottság ülése.

— A költségvetés tárgyalása. —

— szeptember 19.

A jog- és pénzügyi bizottság folytatta ma délután a költségvetés tárgyalását.

Jelenvoltak: Bészler Károly elnök, Rencsik Lajos főszámvevő, Márton Imre, dr. Bacsó Dezső, Vargha Károly tb. tanácsnok előadó, Juhász Ignác, dr. Tüdös János, Nagy Sándor, Roschlitz Arthur, Simonffy Imre.

A városi nyomda költség előirányzata.

Elnök szétosztja a városi nyomda jövő évi költség előirányzatát. A jövő évi nyereséget 20 ezer koronára irányozták elő.

Juhász Ignác ugytudja, hogy a két művezető a múlt évben jó fizetésükön kívül 1590—1500 korona jutalékot kaptak, míg a nyomdai felügyelő bizottság öt tagja összesen 1500 korona jutalékot kapott, ezen változtatni kell valamit.

Márton Imre szerint a két művezető egésznap ott fáradozik és azon van, hogy minél több jövedelmet, forgalmat csináljon.

Juhász Ignác nem tartja reálisnak a nyomda költségelőirányzatát. Ha arról van szó, hogy — ha kell ráfizetés esetén is — kegyelemből fentiartsuk a nyomdát, mellette van. De hogy a város gesefteljen és saját polgáraival szemben üzérkedjen, nem illő dolog. Mióta a nyomda „geseftelésre” dolgozik, teljesen elidegenkedtem tőle. Az előirányzott 20,000 korona nyereséggel nem lesz gazdagabb a város kasszája.

Tüdös János dr. helyesebbnek tartja, hogy a nyomdára nem fizet rá a város. Ő sem hive annak, hogy a nyomda nyereségre dolgozzék, csak annyit érjen el, hogy városi nyomtatványokat a nyereségből fedezze.

Juhász Ignác a jutalékok eltörölését akarja. Sérül a jogérzetét, ha a közvagyonból jutalékot osztogatnak.

Márton Imre tételenként vizsgálja át a költségelőirányzatot. Felvilágosításokat kér a h. üzletvezetőtől.

Keresztessy István nyomdai h. üzletvezető a kért felvilágosítást minden irányban megadja.

A kapott felvilágosítások után a bizottság a költségelőirányzatot elfogadta, de a városi nyomtatványok kiadási tételéből 3000 koronát törölt, a mi a rendes költségvetés javára esik.

A rendes költségvetés folytatásos tárgyalása.

Ezután rátértek az 1907 ik évi költségelőirányzat részleteinek folytatásos tárgyalására.

A VI. tételnél az erdősegek előirányzatánál Simonffy Imre szólalt fel. Javaslatot tett, hogy a polgárság fellemlényét szüntesse be a város. A város ugyanis a kompetenciában adott fán annyit veszít, hogy azt csak a polgárság háromszoros pótdórával lehet megtéríteni.

Juhász Ignác helyesli a Simonffy Imre által felvetett kérdést, de a fakompetencia eltörlése nem lehetséges. A szervezeti szabályzatban szó van arról.

Ha tehát ha el akarják törölni a fellemlényt, akkor írásbeli beadványt kell intézni a városhoz a szervezeti szabályzat módosítása iránt.

Simonffy Imre kijelenti, hogy a polgárságnak a fakompetencia iránti joga éppen

A mamánk úgy nézett a Zsiga bácsira, mintha valami feleletet várt volna tőle. Valami kü önös jelen ősigteljes feleletet. Zsiga bácsi azonban most már hallgatott, mint az előbb Gyuszi, mikor megkaparintotta a Janosi szentjános kenyérét. A Juliska néni nem bizonyított azonban a Zsiga bácsiban. Kivonszolta a mi szobánkba, talán félt, félkelti heveskedésével az apát, aki olyan mélyen aludt.

Kin leckéztetni kezdte. Mi örültünk, hogy az öregot is összeszidja egyszer a Juliska néni, aki nagyon szigorú volt velünk mindig és aki csak a szentjánosért szeretünk, az édes apánk sohaem hozott egy idő óta szentjánost. Nem is igea jött haza. Csak mindig késő éjjel. A mamánk e miatt sokat sírt és panaszkodott, hogy apa nem aluszszaki magát. Mi most azt nem értettük, mi baja lehet neki, mikor apa itthon van és olyan jól aluszik?

Juliska néni kérdőre fogta a Zsiga bácsit:

— Maga vén bolond, talán még valami számárságot mondana annak a nyomorult asszonynak? Nem elég baj lesz az öt kölyökkel.

— Hát ha én nem mondom meg, megmondja más — duzzogott az öreg.

Aztán honnan tudna maga valamit? berzenkedett tovább Juliska néni.

— Innen . . .

Egy nagy csattanás, amitől valamennyien megrettentünk. Zsiga bácsi cs pía az szentjános a kis jegyzőkönyvet, amit az iméut tanulmányozott, a amit most a bekecse zsebéből szedett elő.

Juliska néni a könyv után kapott:

— Mi ez?

— Ott volt a diván előtt, kihullott a zsebéből . . .

Tehát a papánk a könyv és Zsiga bácsi valami esunyát talált benne.

— Lopott, sikasztott, — mondta Zsiga bácsi. — Szeretője volt. A kasziros frajja a Sturmál. Hát azért járt az mindig új kalapban. Meg az aranyláncokkal a nyakában. Ez a gazember lopta neki a gróf pénzét.

A mamánk jött az Erzsike karján. Nem is látta Zsiga bácsit és Juliska nénit, akik most azon dulakodtak, melyik dugja zsebre a papánk jegyzőkönyvét. A mama nem is törődött velünk. Hozzánk jött, nem sirt. Mosolygott ránk és megint csókolt.

Ma pösze Bandika kérdezte tőle.

— Ldes mama, igaz, hogy apa soha többet nem hoz nekünk szentjánost? Apát becsukják, mert lopott és mert nem minket szeret?

A mamánkról azt hitták, hogy most, si ni fog, mert az ostoba Bandi hazugságokat és rosszat mondott a papáról. A mama azonban csak a Zsiga bácsira nézett esunyán, de annak sem szólt, Bandit, akinek a szája eljárt, megcsókolta és csak azt mondta.

— Ezentul édes mamától kell szentjánost kérni . . .

. . . És mama jó, mama fog adni sok szentjánost.

olyan, mint a Hortobágy iránt táplált joga. A szabályrendelet egyszerűen megváltoztatható.

A bizottság ezután kimondotta, hogy a felvetett kérdés elbírálására sem illetékes. E tekintetben csupán a közgyűlés határozhat.

A gyűlés folytatását ezután holnap délutánra halasztották.

KÖZIGAZGATÁS.

Adótárgyalások.

(Huszonkilencedik nap.)

— szeptember 19.

Az adókievítő bizottság ma a következő polgárokadóóját állapította meg:

Davidovits Tóbiás szatós 15 korona, Veisz Lajos szatós . . . Liebermann Mózes Mór szatós 25 korona, Kecs-kés Péterné szatós 25 korona, Schakter Ignác szatós 37 korona 50 fillér, Leichtmann József szatós 44 korona, Kupfervasszer Miksa szatós 21 korona, Zicherman Mózes szatós 58 korona 10 fillér, Gottlieb Aron kenyérfűrés 42 korona, Zicherman Mózes szatós 65 korona, Holczapfel Józsefné szatós 30 korona, Veisz Ignác szatós 39 korona, Nagy Antalné szatós 50 korona, Farkas Róza szatós 40 korona, Veisz Lajos szatós 57 korona, Latinka János szatós 70 korona, Varga Károly italmérő 70 korona, Frenkel Vilmos italmérő 80 korona, Klein Jakabné italmérő 100 korona, Medzihárczky István kereskedő 70 korona, Kain József szatós 70 korona, Klein Márton szatós 100 korona, Havas Dávid szatós 454 korona 88 fillér, Schwarz Matild kereskedő 163 korona 79 fillér, Neumann Sarolta tőzsdés 89 korona 52 fillér, Fischer Cili italmérő 105 korona, Nagy Sámuelné trafikos 235 korona 82 fillér, Scheppel Mihály 181 korona 77 fillér, Nagy János szíjgyártó 56 kor., Róza Lajos szűcs 20 korona, Nagy József szűcs 40 korona, Steiner Mór tanemester 40 kor., Lichtbau Albert önkéntes iskola tulajdonos 203 kor. 40 fillér, Weiszberger Mihály műszerész 70 korona, Földvári Lina mechanikus 40 korona, Billicz Jakab utazó 20 kor. Friedmann Ignác szatós 30 korona, Birkenfeld Vilmos utazó 34 korona, 32 fillér, Mandel Kornél utazó 43 korona, 20 fillér, Klein Sándor utazó 36 korona, Ehrenreich Jenő ügynök 48 korona, Liendenfeld Lajos utazó 25 korona, Löwinger Leo utazó 57 korona, Rosenthal Jenő utazó 25 korona, Klein Adolf . . . Burg Sándor ügynök 19 korona, 50 fillér, Goldstein Simon ügynök 23 korona, 80 fillér, Klein Márkus ügynök 20 korona, Kohman Ignác ügynök 30 kor. Klein Béla ügynök 32 korona, Schwartz Aladár ügynök 32 korona, 40 fillér, Friedmann Adolf ügynök 36 korona, Ungár Mór ügynök 26 korona, Krámer József ügynök . . . Emerich Ignác ügynök 48 korona, Weinberger Sámuel ügynök 54 korona, Falk Ottó ügynök 50 korona, Feszler Sámuel ügynök 40 korona, Zsiris Árpád 50 korona, Neumann Joachim ügynök 42 korona, Frieder Soma ügynök 54 korona, Fleum Márton ügynök 100 korona, Hartstein Sámuel alkusz 50 korona, Katz Henrik alkusz 51 korona, Weiszbrum Sámuel alkusz 36 korona, Weiszberg Miksa alkusz . . . Salamon Ignác üzér 20 korona, Kóródi Miksa üzér 50 korona 40 fillér, Weisz Márton üzér 59 korona 60 fillér, Weisz Sámuel üzér 25 korona, Grossmann Ignác 70 korona, Glück Herman 72 korona 96 fillér, Péterfi Benő ügynök 43 korona, Sto Elek ügynök 64 korona, Goldstein Mór bankhivataltnok 64 korona, Lukács Armin bankiroda 100 korona, Falk Lajos bankiroda 1000 korona, Klein Jakab gépjegyűnök 20 korona, Friedmann Jenő gép-ügynök 20 korona, Reiner Sándor gépbizományos 30 korona, Kain Antal gépbizományos 45 korona, Króh Izidor gépjegyűnök . . . Korondi Sándor gépjegyűnök 112 korona 20 fillér, Farkas Jenő ügynök 30 korona, Galbmann József ügynök 36 korona, Friedmann Salamon ügynök 30 korona, Schwartz és

Társa gabonaüzlet 82 korona, Tannemaum Lipót borügynök 77 korona 50 fillér. Schwartz Márton közvetítő 65 korona, Turai Farkas közvetítő 130 korona 86 fillér, Kaufmann Dávid mézőügynök 25 korona, Lukács Armin ügynök 18 korona 77 fillér.

Egyház és iskola.

Gyűlések az ev. ref. egyháznál.
A tiszántuli ref. egyházkerület tanügyi bizottságának ülése november 6-án — a debreceni főiskola igazgató tanácsának gyűlése november 7-én — az őszi egyházkerületi közgyűlés november hó 13-án és a következő napokon lesz megtartva.

Apponyi Egerben.

(Saját tudósítónktól.)

Eger, szeptember 29.

A mint nekünk táviratozzák, ott ma nyitották meg nagy ünnepélyességgel az első vidéki képzőművészeti kiállítást.

A megnyitáson jelen volt gróf Apponyi Albert, kultusz miniszter, számos képviselő, író és művész kíséretében. Apponyit a közönség hatalmas ovációkkal fogadta.

A polgármester üdvözlő beszédére kijelentette, hogy ezen a kultúra egy nevezetes terén való első lépés csak a kezdet-kezdeté, a mely és amelyhez kiterjesztését a miniszter lelkén viseli. A szép érzék finomítását indítják meg a központból azon vidéki városok felé, a melyek hivatása az, hogy egyes vidékek gócpontjává legyenek.

Ezután Apponyi fényes menet élén vonult a városba és a kiállítást megnyitotta s ezuttal is gyönyörű beszédet tartott.

Délután díszebéd volt Samassa érseknél.

NAPI HIREK.

Napról-napra.

— szeptember 19.

(Kossuth Ferenc verse.)

Meguntatók a hosszú szenvedést:
Alkura léptetek az idegennel;
Igértetek hűséget, feledést,
Mintha rendelkeznétek a szivekkel.

Azt hiszitek hogy eskü és törvény
Szabadságot és jogot biztosít?
Hü ábránd s öntudatlan remény!
Hazánk történelme másra tanít.

Kossuth

most megjelent könyvből.

Országos panasz.

— szept. 19.

A ország minden részéből egyebet sem hallunk, csak jajjos panaszt.

De nem is csoda, a bőséges termés mellett, melyet a kedvező időjárás nagyban elősegített, nem is lett volna ok a panaszra, ha viszont az árak is megfelelőek lettek volna.

Igen ám, de az árak oly nyomottak, hogy a gazdaközönségnek nem hogy haszna, de éppen kára van a nagy termés mellett.

Ennek oka pedig a csekély ár mellett főleg a nagy napszámban keresendő.

A napszámok ma már a végletekig felvannak emelve.

Most van a tengeritörés ideje, koszt mellett a napszámnaponta még két koronát kap.

Egy öl fa felvágatása 5-6 koronába kerül.

Ha még aztán ember volna a dolgra.
A mi népünk rettenetesen kerül a munkát, inkább koplal és pipázik, megveti a kínálkozó alkalmat, hogy pénzt kereshessen sokszor 10 fillér árkülömbőség miatt.

A kereskedők sorsáról jobb hallgatni.
A vevő közönség ma mindent ugyszólván ingyen szeretne, alkudozik, de nem fizet hitelbe vásárol s fizet, majd ha lesz, sokszor inkább be is perelteti magát.

Tessék aztán ma kereskedést nyitni, mikor az üzleti kilátások éppen semmik.

Bárhogy forgatjuk sorsunkat, semmi jót nem látunk s kevés a remény egy jobb jövőre.

— **Ifjúsági élet.** Ma délután történt a főiskolai egyesületek legelső tisztségének, a „Felsőbb Tanulók Olvasó Egylet” könyvtárnokságának a betöltése. Dr Ferenczy Gyula üdvözölte a nagy számban egybegyűlt ifjúságot, amikor egy régi, nagy hírű egyletet akar szervezni. Az olvasó, az irodalmi kör énekkar és tüzoltó egylet tanuskodott mindig a főiskolai ifjúság képességéről, s nagy fontosságuk mellett valamegyen az önképzésnek kiváló szervei. Különösen fontos a kollegiumi intézetek között az Olvasó Egylet, mert az olvasás, úgy a szépirodalom, mint a hírlapirodalom mezején szükséges a szaktudományok mellett. Ez évben a jogi karnak kellett a tisztelet betölteni mégis három jelölt volt, kik közül azonban Szemes Miklós 2 jh. Stole Ferenc 2 jh. javára viszszalépett s így az utóbbi és Osvay Mihály 3 jh. között indult meg a küzdelem. A d. u. 6 óráig elhúzódó titkos szavazás eredménye az lett, hogy Stole Ferenc joghaligát 100 szavazattal 99 ellenében, tehát 1 szótöbbséggel megválasztották. Az ellenpárt bír szerint megpecionálja a választást. — A debreceni róm. kath. főgimnázium „Rávai” önképzőkör szept. 19-én tartotta alakuló gyűlését. A főtisztviselő egyhangulag választottak meg és pedig elnöknek Husz Ödön VIII. o. t. főjegyzőnek Frank László VIII. o. t. pénztárnoknak Kocsis Sándor VIII. o. t. Továbbá szavazás útján Motesiczky Hugó VII. o. t. aljegyző, Iványi István VII. o. t. ellenőr lett.

— **„Kossuth Lajos” jótékony asztaltársaság** folyó hó 23-án este 7 órakor a „Debrecen” sörözőben kis éttermében közgyűlést tart. Tárgy: a szegény gyermekek felruházása, az Elnökség nevében Schwartz Dániel, titkár.

— **Kivándorlók utlevele.** Andrásy Gyula gróf belügyminiszter ma erőlyes hangon leiratban hívja föl a törvényhatóságokat, hogy a kivándorlók utlevelének a kiállításánál a legnagyobb pontosságot tartsák szem előtt. Nem egyszer előfordul ugyanis — ugymond a miniszter — hogy a hatóság részéről a kiállított utlevélből hiányzik a kiraduló egyén legfőbb ismertető jele s ezért őt az ellenőrző hatóságok vagy letartóztatják, vagy haza toloncolják. Gyakori eset az is, hogy az életkort hibásan írják be az utlevélbe; ez pedig — különösen az 1-12 éves gyermekekénél — rendkívül fontos dolog, mert a viteldíjnak sokszor egész összege, de legalább is a fele része a kor helyes igazolásától függ. Mindezeknél fogva, főlhívja a miniszter a hatóságokat, hogy az utlevélbe tartozó adatokat hibátlanul írják be és kijelentik, hogy az ebbeli mulasztásokat fegyelmi uton fogja torolni. A leirat tegnap érkezett meg Debrecen városához.

— **Élő fonográfok az utcán.** Még az új bornak az ő időszeke be sem következett, s már is igen megélnkülnek az őszi ködbe s az éji sötétségbe burkolt utcák élő fonográfokkal. Ezek az élő fonográfok valamelyik kis borivóból kerülnek ki s miután a szesz ereje megindítja bennök a nótázó kedvet, hangtöleléseiken át szilajul beharsogják az utcákat danáikkal. Az álmuéből felrejtent fliszterek türelemmel várják, míg a hang-

gépek a halló határon túl bukdácsolnak a kopogó kövezeten. Miután az ablakokra neszfogó szőnyegeket nem mindenki alkalmazhat, élő fonográfokat fogó vagy ellenőrző rendőrségünk pedig nincs, legyünk tovább is elnézők a két lábon járó éjjeli nótagépek iránt.

— **A magyar szabómunkások bérmozgalma.** A magyar szabómunkások körében helyzetük javítása céljából mozgalom indult meg. E mozgalom különösen a bérfelémelésre irányult. Ma délután az Ipartestület tanácstermében jöttek össze a munkaadókkal a továbbiak megbeszélésére. Formális ülést azonban nem tartottak, mert a munkaadók közül csupán négyen jelentek meg. Az általános vélemény körükben különben az, hogy jelenleg munkásaiknak a bérfelémelésre irányuló követeléseit nem teljesíthetik. Miután a munkások sem hajlandóak elállni követeléseiktől, egy újabb bérharcukra van kilátás.

— **Aki borközi állapotban szélhámoskodik.** Érdemes alát került tegnap a rendőrség kezébe. Az atyafi ugyanis egy kissé beszeszelt állapotban elment Morvay Lajos Rákóczy-utcai házába és előadta, hogy az ott kiadó istálót tizenöt lóva számára ki akarja venni. Természetesen ott nem adtak hiteit a megviselt ruházatu szegényes külsejű embernek és kiutasították. Mindez azonban nem keserítette el az atyfit, hanem még aztán felkereste az ugynevezett „tüzölő” kocsmát és rendelt bort, sört és egyéb jókat. Az ital elfogyasztása után pedig fizetés nélkül egy kissé imbolygó léptekkel távozott. A tulajdonos idejekoron észrevette, hogy a vendég elfelejtett fizetni és utána sietett. A Csapó utcán csakugyan utólrta és átadta a legközelebbi rendőrnek. Így került az atyafi a központra. Időközben több helyről érkezett a rendőrségre értesítés, hogy itt, meg itt is járt, mindenütt úgy tűntetve fel magát, mint vidéki gazdag földesurat, tehát ez valami veszedelmes szélhámos lehet. Szélhámosága azonban a bűnügyi osztálynál eltűnt és így már reggel, mikor is hozzátartozói jelentkeztek érte — szahadiábra helyezték, de egyidejűleg a ki nem fizetett italokért az eljárást ellene megindították.

— **Rómes katasztrófa.** New-Yorkból távirják. A Dovers közelében történt vasúti szerencsétlenség alkalmával életüket veszítették közül tegnap estig 47 holttestet halásztak ki.

— **A husvizsgálat módosítása.** Az ország különböző vidékeiről a nyár folyamán igen szomorú tartalmu orvosi jelentéseket küldtek fel a járási orvosok a központba. Alig telt el nap, hogy több járvány fellépéséről és pusztításáról nem kellett volna tudomást vennünk. A belügyminisztériumot és a földmivélsügyi minisztériumot ezek a jelentések arra birták, hogy szorgosabban kutassa a gyakori járványok keletkezésének az okát. Erre magyarázható, hogy a földmivélsügyi minisztériumban sürgősen megalkották a husvizsgálat módosításáról szóló szabályrendelet, mely az eladásra és így elelemre kerülő húsanyag megvizsgálását szigorubb határok közé vonja. Az alispánt felszólítja a miniszter, hogy a szabályrendeletet alaposan nézze át és tapasztalatain nyugvó észrevételeit sürgősen terjessze hozzá fel.

— **A bojkott.** Kassáról táviratozza tudósítónk: Szalay László országgyűlési képviselő gróf Vay Tihamér, Szekeres Ödön és Tomaskó Alajos megyebizottsági tagokat több bizottságba beválasztották. A mai közgyűlésen kijelentették, hogy megválasztásukat nem fogadják el, mert azokban a bizottsá-

gokban ott ül Sziráky Barna törvényszéki elnök és Nyékhegyi Lóthár királyi ügyész is, akikkel önérzetes magyar ember a Fejérváry-kormány idején való szereplésük miatt nem szív egy levegőt. Sziráky Szalay Lászlót provokáltatta.

— **A színházi toilettek.** Az „Ujság” tegnapielötti számában a hölgyek színházi toiletteire vonatkozóan egy közlemény jelent meg „Vetroniusz” aláírással. E cikkre adandó válaszul a következőket jegyezzük meg: Az estély öltözék a fővárosi színházakban is csak az operában divat, de nem kötelező. Szűgyenletes dolog, hogy a közönséget nyílt lapban óhajtják kioktatni arra, hogy hogyan öltözzék a színházban. Mert azért, hogy valaki bérlő, még nem gazdag is, — Nem lehet megjelenni a hölgyeknek teljes estélyöltözékben azért: 1. Mert minden egyes színházi estélyre kocsi kell (télén) oda és vissza. 2. Estélyöltözék kellékei olyan ruhadarabokból állanak, amelyet társadalmilag csupán estélyeken lehet hordani, ilyen színházi köpeny 80—100 kor, vagy frt. 3. tiz hóásra kellene legalább 4 estélyruha 100—200 kor. drbja, ezt meg nem hiszem, hogy sok bérlő teljesíthesse, tehát becses felhívások és megrovások pusztában hangzó ige marad.

— **Személyi hírek.** Veszprémy Zoltán főispán ma reggel Budapestre utazott. Ugyan csak ma este utazik Budapestre Kovács Gyula alispán is, s holnap mindketten tisztelegni fognak a kormány tagjainál, s meg hívják őket a 29-én tartandó bősörményi Booskay szobor leleplezésre. A kormány mint értesülünk az ünnepélyen feltétlenül képviseltetni fogja magát.

— **A baptisták Kovács alispánnál.** A baptisták ma délelőtt testületileg keresték fel Kovács Gyula alispánt és őt egy gyönyörű bibliával és a „Hit hangja” című vallásos művel ajándékozták meg, a feletti örömlükben, hogy a kormány vallásukat a törvényes vallások közé sorolta. Kovács alispán megleghangu beszédben köszönte meg a szép ajándékot.

— **Ujtás a helyi vasutnál.** A helyi vasut igazgatósága elhatározta, hogy október 1-étől kezdve este 9 óra 50 perczkor két különvonatot indít a színház elől, hogy a közönség kényelmét amennyire lehet, ezzel is előmozdítsa. Az egyik vasut a nagyerdő, a másik pedig a nagyállomás felé fog indulni.

— **Péntek fizet.** Ismert utcai alakja Péntek Sándor Debrecennek. Sokszor meggyült a baja mindazonáltal a rendőrséggel. Ma is akadt egy kis kázussa. Ugyanis komájával Szabó István napszámossal elmentek egyik Nyugati utcai kocsmába. Itt esendesen idogáltak egy éjjelig, mikor Szabó elálmosodott és az asztal mellett elaludt. Ezt az alkalmat Péntek felhasználta és Szabó zsebéből ellopta annak négy koronáját. Később a koma felébredt. Ekkor Péntek kijelentette, hogy most ő fog fizetni. Fizetett is a Szabó pénzéből. Reggel aztán Szabó rájött a a turpi-ságra és feljelentette a más pénzéből oly szívesen fizető Pénteket a rendőrségen.

— **Nagy vasúti szerencsétlenség.** Kábel-távirat jelenti, hogy Észak-Amerikában a Canadian Pacific vasutársaság egy vonata, amely tizenhárom Pullman kocsiából állott Oklahoma város mellett, amint a Kimalon folyón levő vashidon áthaladni akart, a vashid leszakadt és a vonat egy kocsi kivételével 30 méter magasról a folyóba zuhant. A vonaton nem utaztak sokan, de mégis 150 ember a folyóban fullt. Ma 47 holttestet húztak ki.

— **Öngyilkossága tisztivizsga miatt.** Eszékről táviratozzák: Kovács Miklós, 34 ezredbeli önkéntes főbelőte magát. Halálának oka a tisztivizsgán való bukása volt.

— **A jegy nélküli utazó talmudista.** Klein Dávid talmudis a Debrecenből Ung-

várra utazott — de jegy nélkül, — miért is leszállították a vonatról és átadták a rendőrségnek. A rendőrség aztán kényszerutlevéllel toloncoltatta illgtőségi helyére.

— **Eltűnt.** Ma délután feljelentést tett a rendőrségen Boross Mihály Eötvös utca 27. szám alatti lakos, hogy Mihály nevű 10 éves kis fia pár nappal ezelőtt eltávozott és azóta sem tért vissza. A kis fiu kék inget és tarka nadrágot viselt. A rendőrség körözi a nyomavezett fiut.

x **LETZTER JOZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalussy ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő kirkatban.

x **A vidék legrégebbi ékszerüzlete** a Debrecenben fennálló Blau Lipót és Fiai Utóda cég beolvadt a 24 ére fennálló Lőfkovits Arthur cégbe; melynek főnöke, mint kiváló szakember, szolid üzletember ország-szerite előnyös hírnévvel bír.

x **Orvosi tekintélyek** előszeretettel rendelik csusz és köszvényes betegek részére a híres király balzsamot, mert ez érdemeiben páratlan, már nehányezszi bedörzsölés teljes gyógyulást idéz elő. Ára 2 korona. Kapható a készítő Grósz Nagy Ferenc gyógy-szerésznel, — Debrecen Kossuth-utca „Arany ogyszarvu” gyógyszerlár 107—x 51.

x Az Arany Bika kávéházban minden este előgányzene.

Lakatos vagy pincér.

A soknevű Gáspár Aladár.

Sóvágó bandája.

A vádtanács döntése.

(Saját tudósítónktól.)

— szeptember 19.

Keddi számunkban elsőnek jelentettük Sóvágó és bűntársainak bűnpörében bekövetkezett azon érdekes és szenzációs fordulatot, hogy az egyik általánosan körözött cinkos Gáspár Aladár, mikor már a nyomozás ugyszóiván sárkában volt, gondolt merészet, nagyott és önként jelentkezett a debreceni vizsgálóbírósnál. Itt előkelő pózba vágva magát, előadta, hogy őt a nyomozó hatóság csupán tévedésből köröztheteti, mert ő tisztességes, becsületes polgár. Összó lakatos műhelyt tart, több segéddel Szatmáron. Sóvágót csupán hírből ismeri, vele soha semmiféle összeköttetése nem volt, nem hogy még a Méliusz-téri és a többi rablógyilkosságban cinkostársa lett volna.

Azonban dacára ezeknek az előkelő zsargonban előadott „felvilágosításoknak” — mint ő nevezte — a vizsgálóbíró előzetes letartóztatásba helyezte. Ellene oly sok terhelő bizonyíték fekszik a bíróság előtt, hogy minden kétséget kizárólag bizonyos bűnrészes-sége Sóvágóék rémtetteiben.

Ezután természetesen megindult a vizsgálat Gáspár Aladár előleleteinek kipuhatólására. A vizsgálat eddigi eredménye is olyan dolgokat hozott napvilágra előéletéből, melyek ugyancsak szaporítják az eddig összehalmozódott gyanuokokat. Így a róla szóló törzskönyvi kivonatból kituduk, hogy már több álnéven szerepelt a bíróságok és a különböző hatóságok előtt.

Nevezetesen Gáspár Aladár vagy Zsiga, Kajetán István és Aladár. Ezeket a neveket teiszés szerint forgatta ahogy a szükség kívánta.

Kiderült továbbá, hogy ezelőtt pincér volt Éppen ebből kifolyólag a vizsgáló bíróság sürgősen megkeresse a szatmári rendőrséget, hogy e Gáspár, Kajetán István

és Aladáról szóló esetleg megtalálható törzskönyvi kiváratot és iratokat küldje be és egyidejűleg a legszigorubb vizsgálatot indítsa meg annak a megállapítására, hogy a vallomásában határozottan magának valott lakatos műhely létezik e és ha igen van reá ipari képesítése és a be rendezést honnan és mikor szerezte?

Különben ez a valóban modern gonosztevő — mint már tegnap is megírtuk — megfélebbezte a vizsgáló bírónak a letartóztatását elrendelő végzését a vádtanácshoz. A vádtanács ma délelőtt foglalkozott az ügygel és mint előre látható is volt a felebbszést elutasította. Így tehát Gáspár Aladár Zsiga Kajetán István továbbra is a börtönbe marad és nem lehetetlen, hogy már a közeli napokban az előéletének kipuhatólására megindított nyomozás szenzációs részleteket fog felderíteni.

TAVIRATOK.

A kiegyezési tárgyalások.

Budapest, szeptember 19. A gazdasági kiegyezés tárgyában a magyar kiküldöttek az osztrák referensekkel Bécsben meg ejtett tárgyalásokat ma félbe szaktották. A tárgyalásokat vasárnap — hétfőn Budapesten folytatják. — Illékes helyről nyert értesülések szerint az általános benyomás az, hogy bár az ellentétek még mindig élesek, erős a remény, hogy a tárgyalások nem lesznek eredménytelenek.

Bizalom Polónynak.

Marosvásárhely, szeptember 19. A Székelytársaság mai közgyűlésén Polonyi Géza miniszternek és Sebess Dénes miniszteri tanácsosoknak, az őket ért alaptalan gyanúsításokat elítélve, bizalmat szavazott.

Bérczi Béla ügye.

Budapest, szept. 19. Boda Dezső rendőrfőkapitány az öngyilkos Bérczi Béla rendőrtanácsosnak a belügyminiszterhez intézett leveléből kifolyólag, a belügyminiszterhez felterjesztést küldött, amelyben előadja, hogy a Bérczi fegyelmi ügyének iratait átszolgáltatja a miniszternek. Ezt az események kényszerítő hatása alatt teszi, hogy a minisztert meggyőzze arról miszerint a Bérczi ellen vezetett vizsgálat pártatlan volt, a felőle terjesztett hírek pedig alaptalanok. Bérczit holnap temetik.

Oroszország.

Helsingfors, szeptember 19. A haditörvényszéki ítélete alapján ma reggel a szweaborgi tengerészek közül 17 embert agyonlőttek, 80 at különböző ideig tartó kényszermunkára ítélték és besorozták őket a büntetettek csapatába. 11 egyént felmentettek.

Varsó, szeptember 19. Ma délután a Wisztula mindkét partját katonaság szállta meg az új hid környékén és a folyót hadihajókkal elzárták. Ezután tüzetes vizsgálatok után 900 egyént öbönjire munkásokat és mérnököket letartóztattak. Nagyrészüket azonban nemsokára szabadon bocsátották.

Szentpétervár, szeptember 19. A felhatalmazást nyert annak kijelentésére, hogy teljesen alaptalan a külföldi lapoknak az a híre, hogy Miklós cár Németországba szándékozik utazni. A cár rövid ideig időzik a finn öbölben és onnan visszatér Péterhofba.

Letartóztatott földbirtokos.

Szatmár, szeptember 19. Jeremiás Imre dúsgazdag földbirtokos Halmi-i kastélyában az ellene emelt 50.000 koronás csalás és hamisítás vádja miatt ma letartóztatták.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, szeptember 19.

Buzakinálát és vételkédv mérsékelte. Bágyad: irányszat mellett 30000 métermáza került forgalomba 5 fillérral magasabb áron. Egyéb gabonanemek nyugodtak.

Idő: esős.

Buza októberre	14.04—06.
Buza áprilisa	14.72—74.
Rozs októberre	12.18—20.
Rozs áprilisa	12.74—76.
Zab októberre	12.98—13.
Zab áprilisa	13.26—28.
Tengeri augusztusra	11.86—88.
Tengeri szeptemberre	98.68—08.
Tengeri 1907 májusra	23.70—90.
Repece augusztusra	—

Törvénykezés.

Zsarolás a Jelzáloghitelbank ellen.

E hó elején történt, hogy a magyar jelzálogbankok feljelentésére a rendőrség zsarolás miatt letartóztassa Marton József volt konyakkereskedőt, aki egy rőpiratot adott ki a bank ellen a Magyar Jelzáloghitel panamai cím alatt. A letartóztatott Martont azonban a törvényszék szabadlábra helyezte. Most pusztán vétségről van szó s mert állandó lakása van a fővárosban. Az eljárás azonban továbbé folyt ellene. Noha a befejezett vizsgálat után a kir. ügyészség vádiratot adott be Marton József ellen zsarolás kísérletének vétségéért. Itt megemlítjük, hogy Marton is panaszt emelt a magyar jelzáloghitelbank igazgatósága ellen ugyancsak zsarolás miatt. Panaszában előadta, hogy a bank igazgatósága azzal a megfélemlítő fenyegetéssel akarta őt a rőpirat kiadásától visszatartani, hogy büntető feljelentést tesz ellene s letartóztatja. A kir. ügyészség Marton ezen panasza ügyében a nyomozás megszüntetését indítványozta s így történt, hogy a panaszt, mint alaptalan, a bíróság egyszerűen félretette.

Szerkesztői-posta.

N. 6 Persze, hogy sajtóhiba, még pedig veszedelmes! Olvasd helyesen az „Emléktap” című versben:

„A büszke gálya vészes útra kél...”

Szerelmes versben kényes dolog is volna „golyá”-t emlegetni!

Cs. K. Egymásután jönnek.

Vidovich Ernő urnak levele van a szerkesztőségben.

Egy szert bevenni,

mely csak ideiglenes hatással bír, épp oly céltalan, mintha kifáradt lovakat ostorozunk. Másképp áll a dolog azonban, ha oly szert veszünk, mint például a Scott-féle Emulsió, mely a legjobb csukamályofajból alfoszfor-savas mész és nátron hozzáadásával készül és az egész test szervezettel gyorsan és állandóan erősíti, úgy hogy a legrövidebb idő alatt a gyöngeségi tünetek elmúlnak teljesen és helyükbe erőteljes egészség és új akarat lép. Mint erősítő szer gyöngé, vézna gyermekek és lábadozók részére a Scott-féle Emulsió teljesen egyedül áll a maga nemében. A Scott-féle Emulsió összehasonlítva hatálatlanul hatásosabb és győgyerejében gazdagabb, mint a közönséges csukamályofaj.

A Scott-féle Emulsió valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivő halász” védjegy.

Ezen lapra való hiva kozással és 75 fillér levélbélyeg beküldése ellenében minival bérmentve szolgál.

Dr. BUDAI EMIL „Városi gyógyszerész”

BUDAPEST, IV., VACZI UTCZA 34/50

Egy eredeti tőveg ára: 2 K 50 fill.

Kapható minden gyógyszerárban.

M. KIR. ÁLLAMVASUTAK menetrendje.

Debrecenből indul:		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	30
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel	8	57
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	3	30
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	35
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Csák Szatmárig (gyorsvonat) —	d. u.	8	55
Csák Szatmárig teher v. sz. sz. —	este	8	24
Szatmár — M.-Sziget f. (gyorsv.) —	d. u.	12	11
Miskolc — Kassa felé — — — —	reggel	8	51
Miskolc — Kassa felé — — — —	este	7	22
Szerencse — S.-A.-Ujhely Kassa f. —	d. u.	4	25
	reggel	5	35
	reggel	5	44
	d. e.	8	09
H.-Böszörmény — — — — —	d. e.	8	16
B.-Sz.-Mihály — — — — —	d. u.	11	11
felé — — — — —	d. u.	11	20
	d. u.	4	31
	d. u.	4	47
	este	7	—
	este	7	07
F.-Abony felé m. á. vasutól —	reggel	4	35
F.-Abony felé vásártérről —	reggel	4	56
O.-Kócs — Polgár felé m. á. v. felé —	d. u.	4	56
O.-Kócs — Polgár felé vásártérről —	d. u.	5	16
Derecske — N.-Léta felé — — — —	reggel	9	35
Derecske — N.-Léta felé — — — —	d. u.	4	51
Debrecenbe érkezik:			
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v. —	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v. —	este	6	40
Az este 10 ó. 31 p.-kor ind. sz. v. —	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v. —	este	9	35
Budapestről Debrecenbe indul:			
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor érk. gy. v. —	reggel	7	25
A d. u. 3 ó. 29 p.-kor érk. sz. v. —	reggel	9	—
Az este 6 ó. 25 p.-kor érk. gy. v. —	d. u.	2	35
Az éjjel 12 ó. 24 p.-kor érk. sz. v. —	este	7	—
(P.-Ladányig gy. v. átszállással) —	este	9	15
Debrecenbe érkezik:			
Budapest felől (sznmélyvonat) —	d. u.	8	29
Budapest — Nagyvárad f. gyorsv. —	este	6	48
Budapest — Nagyvárad felől —	éjjel	3	24
Budapest — Nagyvárad felől —	d. u.	8	29
Csák P.-Ladánytól — — — — —	reggel	7	48
Csák Szatmár felől — — — — —	reggel	8	46
Szatmár — M.-Sziget felől — — — —	d. u.	4	12
Csák M.-Sziget felől — — — — —	este	10	11
Szatmár felől — — — — —	este	6	40
Kassa — Miskolc felől — — — — —	este	8	19
Kassa — S.-A.-Ujhely — Szerencse —	d. e.	11	31
	reggel	7	33
B.-Sz.-Mihály — — — — —	d. e.	7	40
H.-Böszörmény — — — — —	este	6	22
felől — — — — —	este	6	28
	d. u.	3	29
	d. u.	3	35
F.-Abony felől vásártérről — — — —	d. u.	7	44
F.-Abony felől m. á. vasutól — — — —	d. u.	7	54
O.-Kócs — Polgár felől vás. tér. —	reggel	5	25
O.-Kócs — Polgár felől vás. tér. —	reggel	5	35
Derecske — Nagy-Léta felől — — — —	reggel	7	15
Derecske — Nagy-Léta felől — — — —	d. u.	8	18

Ilyen még nem volt soha!!

Nyerhet

több százezer koronát

1, 2, 3 koronával! 441-20-8

Nem nyeres esetén

a pénze megtérül!

— Siessen tehát a —

SZERENCSÉBANK

Csapó-utca 11. számú irodájába,

(Sümechy vaskereskedő házába.)

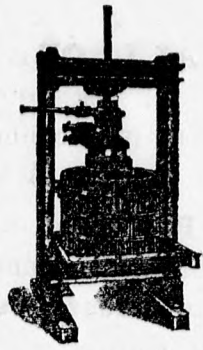
Huzás minden héten!

Schuller Sámuel

szoba-, czimfestő, tapetirozó
és fényező

Debrecen, Simonffy-utca 25 sz. a.

Felvállal új épületek, lépcsőházak és
díszletek festését. — Izléses cégfeli-
ratokat, tapetirozást és mindenféle
fa- és vasbutor fényezéseket a leg-
divatosabb kivitelben és
legjutányosabb árban.

Ursus

Az Ursus borsajtó a
kolozsvári mezőgaz-
dasági kiállításon
dizs oklevéllel lettek
— kitüntetve. —

a legökéletesebb szabadalmazot
borsajtó, felsőnyomással három át-
tétel. Vasgerendaszerkezet,
legmagasabb nyomó képesség, a
tő köly egy darabban leemelhető;
a mint vasrészekkel nem érintke-
zik ezáltal a bor megfeketedése
kizárva. — Könnyű kezelés kevés
munkaerővel,

Hont gyártmány, szőlészeti, borászati és pincészeti cikkekről, valamint,
vadászfegyverekről és vadászati felszerelésekről képes árlap ingyen és bér-
mentve. — Lőpor árusítás. 416.x 11.

Tóth Gyula vas nagykereskedő Debrecen.

Kitünő méz édes esemege szőlőt

ajánl 5 kg os kosarakban 1 frt. 10 kr. kilója 24 kr.

Paczelt János

mag és virág kereskedő
Debrecen.

A perselyek az Iparbank kirakataiban láthatók.

A Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Bank

a takarékoságot elősegítendő

mindenkinek, ki betevőink sorába lépni hajlandó,

egy acélból készült, csinos

Takarék-gyűjtő szekrényeket

ad kölcsön, ha első betétként 5 koronát fizet be, mely összeg a betevő tulajdonát képezi és betéti könyvet kap róla és kamatozik.

A takarékgyűjtő szekrényeket

zárva kézbesítjük feleinknek és csak egyedül mi nyithatjuk ki; szükséges tehát, hogy havonként legalább egyszer elhozzák azt hozzánk, hogy az összegyűlt legkisebb összegeket is átvegyük és kamatoztatás véget a betétkönyvbe bejegyezhessek.

Ha csak 20 fillért becsusztat naponta a perselybe, csodálkozni fog, hogy mily összegre nő az rövid 5 év alatt is

Tájékozással szolgáljon a következő táblázat:

20 fillér naponként	5 év alatt növekedik	Tőke	Kamat	Osszesen
40	5	365.—	37.98	402.08
60	5	730.—	75.96	805.96
80	5	1095.—	113.94	1208.94
1 kor.	5	1460.—	151.92	1611.92
2	5	1825.—	189.90	2014.90
		3650.—	370.80	4029.80

Kérjen tehát ily

Takarék-perselyt

a Debreceni Ipar- és Kereskedelmi Banktól.

Legjobb szabásu
glace, svéd és szarvasbőr
keztyük
Schön Sándor
keztyű kötszer és orvosi műszertárában
DEBRECEN,
Piac u. 12. (Stenczinger-ház.)

Zongora hangolás

és javításokat

ugyszintén mindennemű hang-
szerek

j a v i t á s á t

elvallalja

Schmidt S.

zongora és hangszer készítő.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a **BLAU LIPÓT FIAI UTÓDA** ékszerüzletet megszerezvén, hogy a n. é. közönség választék tekintetében évről-évre fokozódó igényeinek a legnagyobb arányokban megfelelhessenek, ezen 30 év óta fennálló üzletet a helybeli piacon 24 éve létező üzlettemmel **egyesítettem.**

Ennélfogva a **Blau Lipót és Fiai Utóda** cég e hó végén beolvad **Löfkovits Arthur** cég alatt fennálló üzletembe, miáltal elérem azt is, hogy a **költségek tetemesen csöknevén, áruimat az eddiginél is olcsóbban szolgálhatom.**

Bizton remélem, hogy mindkét üzletem, mélyen tisztelt vevői annál szivesebben fogják törzsüzletemet becses bevásárlásaikkal támogatni, mivel itt a legmesszebb menő előzékenységre, szakértő, solid kiszolgálásra, óriási választékra és a **lehető legjutányosabb árakra** találnak.

Magamat a jövőben is a n. é. közönség nagybecsű pártfogásába ajánlva

vagyok kész szolgálja

Löfkovits Arthur

órás és ékszerész.

392-15-8.

DEBRECEN.

Hirdetések jutányos áron felvételnek.

Gleichenberg itthon! Sok ezren keresik fel évenként a külföldi Gleichenberg, Reichenhall stb. fürdőhelyeket, hogy gyógyulást keressenek megromgált tüdőjöknek.

Dr. Than Károly, egyetemi tanár és több előkelő hazai és külföldi szakorvos egybehangzó kijelentése szerint **a Kövesligeti**

Tulipán ásványgyógyviz

a Gleichenberg „Constantin“ és a Niederseltersi gyógyvizhez hasonló.

Nem kell tehát külföldre menni, nem kell idegenben kinlódni, hanem mindenki otthon tarthatja a kurát és az eredmény számtalan orvosi elismerés tanúsága szerint meglepő, mivel a Kövesligeti **Tulipán ásványgyógyviz** gyógyhatása ugy a tüdőre, mint a gyomorra nézve felülmulhatatlan és a mellett közelségénél fogva tetemesen olcsóbb, mint a külföldi víz.

A kinek tehát egészsége drága, ne mulassza el a Kövesligeti **Tulipán ásványgyógyvizet** állandóan használni vagy a ki borhoz, vagy sziruphoz kellemes és üdítő italt akar.

Főraktár Debrecen és Hajdumegye részére

Darvas Miksa fűszer és ásványviz kereskedőnél Debrecen, Teleki utca 104. — Telefon 294 sz.

Férfi-, fiu- és gyermek-ruhák

legelőnyösebb bevásárlási forrása

Neumann M.

cs. és kir. udvari ruha szállító

Debrecen, Piac-utca 51. sz.

Magy. kir. főpostával szemben.

337-30-7